

Uredništvo in uprava: Ljubljana, poštni predal 290.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Ček, račun 13.562

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka
Din 2.—, mesečno Din 4.—,
celoletno Din 48.—. Za član-
ne izvod Din 1.—.

Oglesi po ceniku.

Telefon šte. 3478.

Jubilej zmote.

40 letnica enciklike »Rerum novarum«.

Krščanskega socializma ni več. Zadnje čase so to poudarjali razni katoliški misleci, a nova papeževa okrožnica »Quadragesimo annos« — 40 let, ki je bila izdana te dni, je to te dni oficijelno potrdila. Vsi slavospevi znane enciklike »Rerum novarum« so pisani, ali z namenom, da skrivajo njen pravi smisel, ali pa iz nevednosti, kakršen pisec je pač o njej pisaril.

Delavstvo, izkoriščano, na svoji koži čuti »blagodejnost« enciklike »Rerum novarum« in bo čutilo tudi encikliko »Quadragesimo annos«.

»Delavska Politika« je priobčila stvaren članek o teh enciklikah, ki ga ponatiskujemo.

Uredništvo.

Jako avtoritativen poizkus, kako bi se delavstvo odtujilo nevarnemu razrednemu boju, ali celo odtegnilo, je praznoval te dni jubilej. Dne 15. maja 1891, torej pred štiridesetimi leti, je papež Leon XIII. izdal posebno encikliko o delavskem vprašanju. To je: Poglavar mogočne katoliške cerkve se je jel baviti s tem, kar imenujemo v navadnem življenju delavsko vprašanje. Krivično bi pa bilo, če bi hoteli trditi, da je enciklika Rerum novarum sad študija cerkvenih dostojanstvenikov. Leon XIII. sam pravi, da je moguški škof Ketteler, ki je nekoč razpravljaval s Ferdinandom Lassalom, njegov prednik in je to vprašanje načel, češ, da sredstva za reševanje in omiljevanje socialnega vprašanja niso prava, ker imajo namen socialno vprašanje utajiti. Med sredstvi pa, ki se jih delavstvo poslužuje, je samopomoč, strokovna organizacija najvažnejše. Ketteler je izjavil, da so strokovne organizacije nesposobne za to nalogo, ker so tuje kristjanstvu in tvorijo skupnost.

Stremljenje po zvišanju mezde mora biti v tesnem stiku z religijo in npravstvom.

Zato je zametaval strokovne organizacije ter zahteval in pospeševal delavska društva, ki naj pod vodstvom duhovnikov goje predvsem versko mišljenje ter obenem tudi ukrepajo glede izboljšanja delavskega položaja. Z eno besedo: Razredni boj, kolikor gre za obrambni boj (in to je od strani delavcev vedno), naj se ovira in »omiljuje«, dočim se podjetniki za taka naziranja pri svojih napadalnih bojih niti ne zmenijo.

Načela o krščanski socialni politiki pa je izrekal z vso avtoriteto najvišjega poglavarja cerkve šele Leon XIII. Zakaj pa je postala rimska kurija pozorna na te stvari? Če se tako vprašamo, pridemo do zaključka, ki nam stvar prikaže v drugačni luči. Predvsem sta vplivala na to akcijo dva razloga: 1. protestantski nemški cesar je pričel z modernim gospodarskim tonom iskati boljše odnose do delavstva. Meseca februarja 1891 so izšli februarški odloki Viljema II., v katerih se je priznala zakonita enakopravnost delavstvu, ki je doslej ječalo pod izjemnim stanjem. Ob enem je obljubil Viljem nadaljevanje državne socialne politike. To je bila nevarna konkurenca. Cesarstvo bi bilo odvzelo papeštvu vpliv nad delavstvom, če bi ga »skušalo socialno zadovoljiti«. To se pa ni smelo zgoditi. In drugič je delovanje strokovnih organizacij donajalo delavstvu že takrat velike koristi, in je cerkev videla v tem materielno in ne manj idejno jako nevarno konkurenco. Strokovne organizacije so vendar delavstvo poučevale, da ne more ostati vedno pri hlapčevstvu in pri neoviranem izkoriščanju, ki bi ju mo-

rali delavci iz krščanske ponižnosti in skromnosti prenašati kot preizkušnjo za oni svet.

Ta opazovanja so se papeževi kuriji bolj in bolj usiljevala; sklenili so, delavce obvestiti v slovesni obliki, da novim stvarjem (enciklika začenja z »Rerum novarum«, nove stvari) tudi posvečajo pozornost in ne mirujejo. Toda dejanja, ki so jih vršili, niso bila prav posebno impozantna. Papeževa okrožnica je postala nekakšen cerkveno-sankcionirani program krščansko-socialne politike ter podlaga krščanskim strokovnim organizacijam. In ta program, ta enciklika ostro odklanja socialno-demokratske metode in naziranja, zlasti ker je socializem zasebni lastnini škodljiv, dočim baje tudi delavci streme po lastnini. Gre torej za spravo med privatno lastnino in delavstvom, za temelj cerkvenega naziranja, to je za odpravo razrednega boja. Enciklika naglašja dalje, da naj cerkev predvsem deluje na spravo med bojujočima se razredoma; to naj se vrši s pobijanjem sanj socialistov o enakosti in z oznanjevanjem evangelija. Pri tem naj se ne polemizira, ampak samo poučuje. Duhovništvo bo že samo našlo primerno metodo. Nadalje poudarja okrožnica, da je poučevati podjetnike in delavce o socialnih dolžnostih; te so za delavce zvestoba in pridnost, za delodajalce pa človeško ravnanje z delavci ter skrb za njih duhovno in versko dobro. K temu pripada plačevanje mezde, ki naj ne bo prepričla za treznega in poštenega delavca. In — tretjič — opozarja cerkev na nadaljevanje življenja na onem svetu, zaradi katerega naj bodo delavci zadovoljni in podjetnikom bolj udani. Končno pa hoče cerkev sama lajšati bedo z dejanji milosrčnosti.

Naj že presojamo ta program kakorkoli, vendar ne moremo reči, da je učinkujoč in da bi mogel kdaj prodrati. Poleg tega navaja opomin, da naj bo glavna naloga delavskih društev negovanje religije in npravstvenosti, kar z delavskimi zahtevami nima nič skupnega. Nekoliko težje je navodilo, da naj delavska društva skrbje za to, »da bodo pravice in dolžnosti delodajalcev soglašale s pravicami in dolžnostmi delavcev.«

Minilo je štirideset let. Delavsko strokovno gibanje se drži svojih idealov, svojih metod in svojih nalog. Prejkoslej gre za obrambo proletarskih interesov. Z uspehom se je gibanje krivim tujim predlogom enciklike uprlo. Tudi postranske in podrepne organizacije, ki se ravna po papeževem receptu, morajo že razumeti in so povečini že razumele, da je njih metoda napačna. Pač so marsikje in večkrat slabili delavstvo pri obrambi, ali ob napadu, toda podjetniki niso postali boljši. Predvsem niso opustili svojega razrednega stališča, niso niti v razrednem boju popustili, marveč se ostrost njih razrednega boja hujša.

Tako se hujša ta bojevitost podjetnikov, da je neki nadškof jel dvomiti v stalnost kapitalistične reda, da je jezuitski pater prelomil s kapitalizmom, da torej cerkveni dostojanstveniki zametavajo papeževu spravno taktiko.

In spričo grozovitega razrednega boja, racionalizacije, nezaposlenosti, znižavanja mezd, borbe proti socialni politiki — imajo krščanski ljudje še pogum slaviti štiridesetletnico te enciklike, ki svari delavstvo, da bi branilo svoje pravice.

Okrožnica Leona XIII. je hotela ustaviti naše gibanje. Uspeha pa ni imela, zakaj škodo imata cerkev in kapitalizem.

Delavstvo, ki ga kapitalistične strasti po čimvečji privatni svojini dvigajo v vsakim dnevom iz hlapčevske mentalitete in vere v zveličanje

po smrti do spoznavanja, da so delavci tudi ljudje, ki morajo živeti tudi kot ljudje.

In v tem spoznavanju samega sebe stopa delavstvo preko vseh takih poizkusov, reformirati boj dveh razredov in ustvariti nekak most z enega brega na drugi breg.

Problem skrajšanja delovnega tedna.

V očigled silnemu napredku tehnike je že tudi 40 urni delovni teden predolg.

Delavsko gibanje je dolgo let vodilo borbo za osemurni delovni dan. Delavstvo pa ni nikdar trdilo, da je ta zahteva zadnja, ker je vedelo, da se bo produkcija v vsem gospodarstvu, ne le v industriji, prometu itd., ampak tudi agrikultura racionalizirala in tehnično izpopolnila ter bo ob socialnem gospodarstvu služila vsemu človeštvu v olajšanju in poboljšanje vsakdanjega življenja. To spoznanje ni novo. Že Karl Marks, kakor priznavajo vsi teoretiki, je, ko so angleški delavci dosegli deseterno delo, rekel, da ni toliko važna ta pridobitev, kakor načelo, ki je s tem zmagalo. Karl Marks je torej trdil, da je skrajšanje delovnega časa princip, ki bo moral zmagovati, čeprav težko, ker kapitalistična požrešnost bolj in bolj narašča ter požira v vedno večji meri sadove dela. V tem oziru bo seveda igrala veliko vlogo politična ekonomija delavskega razreda, ki bo zmagovala nad politično ekonomijo buržuazije. Deseturnik na Angleškem je bil velika praktična pridobitev; obenem pa je zmagal princip ekonomije z delovno silo delavstva.

V veliki meri je kriva današnji brezposelnosti slaba ekonomija med delovno silo in tehničnim napredkom v produkciji. Požrešnost kapitalizma je naraščala obenem z napredkom tehnike in produkcije. Oboje pa je prihajalo v prid predvsem kapitalizmu. Ogromna imetja in dobra se nahajajo že danes v rokah kapitalizma, ki jih upravljajo samo kapitalistom odgovorni ravnatelji in upravitelji. Ti nedvomno ne morejo imeti interesa na človeški družbi, na delavstvu.

Kdo je delavski zaupnik?

Delavstvo potrebuje delavske zaupnike. Zaupniki so posredovalci, učitelji in iskreni sodelavci svojih tovarišev, sotrpinov in kolesje delavskega gibanja.

Če je delavski zaupnik tako važen funkcionar v delavskem gibanju, potem moramo nedvomno pričakovati od njega vse vrline, ki olajšujejo izvrševanje te odgovorne funkcije. — Resnica je, da je delavec malo časa trgal hlače po šolskih klopeh in se ni učil raznih etiket in diplomatskih govoranc in zavijanj. Življenje mu je bilo in mu je trpljenje; šola mu ni dala vzgoje, ki jo potrebuje kot delavec; ni mu niti povedala, da je delavec in da se delavec gode vse življenje socialne krivice ter da ima pravico, boriti se za svoje pravice. Šola danes nima tega namena. Ali ipak, čutiš že sam vse to; prvič, ko stopiš v delo, te vsaj notranje vzdrami. Odvisen si, tujec si v družbi. Vedno več spoznanja dobivaš. Postajaš nehoti nezadovoljen, zaveden, če nisi suženj.

Ta zavest pa še ni dovolj. Pobri-gati se moraš za svojo izobrazbo, učiti se moraš, ne le sam, ampak s svojimi tovariši. Zakaj nič ti ne pomaga, če čutiš zlo, pa ne veš, kaj je pravzaprav zlo in kako ga odpraviti. Ogoljufajo te, če ne poznaš gospodarsko-političnih in socialnih razmer in njih — vzrokov. Ne mislimo s

Delavstvo pa še nima potrebne organizatorične moči, da bi s povoljnim uspehom vplivalo na to slabo družabno ekonomijo. Vrhutega je pa današnji gospodarski sistem konglomerat, zmešan od glave do pete, ki ne zna izvesti niti v svojem interesu vsaj za silo odgovarjajoče gospodarstvo.

Z zahtevo po skrajšanju delovnega časa hoče delavstvo vsaj deloma odpraviti posledice kapitalistične grabežljivosti, vsaj deloma dati človeštvu nekaj več deleža na dobrinah, ki se v vsemogočih panogah producirajo in do katerih ima človeštvo moralno pravico.

Iz teh razlogov je borba za skrajšani delovni čas pravica delavstva. Ne deset, ne osem, ampak še krajši delavnik bi že danes zadoščal za preskrbo vsega človeštva. Štirideseturni delavnik bo še predolg; pet dni dela v tednu bo preveč; toda zaenkrat delavstvo zahteva samo to. Princip je zmagal pred štiridesetimi leti, danes pa je treba praktičnih ukrepov.

Seveda se bo mogla ta pravična borba izvojevati le po dolgih bojih in z dobrimi organizacijami, tem težji bo boj, ker na primer pri nas zahtevajo podjetniki proti vsakemu računu — podaljšanje delovnega časa. Nekaj nenaravnega in nespametnega je taka zahteva.

Ali delavstvo ne bo odnehalo od tega principa, ker ve, da tehnični napredek zahteva krajši delavnik. Nezaposlenost bi se tudi tedaj ne odpravila, če ne bi bilo več gospodarske krize.

tem, da postani frakar. Ne. Pač pa moraš skušati doseči najvišjo izobrazbo v stvareh, ki se tičejo zadev, katere opravljaš kot zaupnik. Zaupnik sicer nisi velik »gospod«; delavec si, kakor smo vsi mi. Iz tebe pa ne sme štrleti in vseh koncih in krajih frakarska ošabnost ali celo nadutost. Ti moraš biti žarišče znanja, resnosti in iskrenosti. Dober zaupnik ne sme postati nikdar tri-vijalen, surov, še najmanj pa ne-iskren. Vsi delavci so ti bratje, vse delavske sestre. Vsak je toliko vreden, kakor ti sam. Zato ne smeš žaliti njih mnenj, njih čuvstev; ne jih poniževati, prezirati in sovražiti. V njih krogu in tudi drugod se vedi vedno kot enakoveren tovariš, ki vse spoštuje zaradi sebe in zaradi vseh. Tvojo iskrenost bodo spoznali, če se tako vedeš, in imaš iskrenost tudi le tedaj, če resno zastopaš delavske interese in upoštevaš tudi družabno inteligenco, ki je potrebna v vsakem pokretu, še najbolj pa v delavskem. Naj te ne motijo delavske zmote, naj te ne razburjajo niti zlovoljne mahinacije pokvarjenih elementov. Ne, ne! Samo ravnaj tako in uči se, pa postaneš žarišče, okoli katerega se bodo zbirali tovariši, v veri, da si resen, iskren in dostojen človek ter da se boriš z njimi za delavske interese.

Pred meznim gibanjem rudarjev Trboveljske premogokopne družbe.

Z 28. jan. t. l. je Trboveljska pr. družba odpovedala obstoječo kolektivno pogodbo, sklenjeno med njo in zastopniki rudarjev 21. okt. 1929. Ker ima pogodba šestmesečni odpovedni rok, preneha nje veljavnost dne 28. julija t. l.

Ne moremo se še danes spuščati v podrobnosti, kaj vse misli družba s to odpovedjo, ker nam še tega ni povedala; vendar iz te odpovedi sklepamo, da hoče družba obstoječe plačilno razmerje **poslabšati**.

Kaj to pomeni za rudarje, mislimo, da je izven vsake diskuzije. Zakaj rudarji Trbov. prem. družbe so bili vsled svoje razredne **nezavednosti** že pred vojno najslabše plačani od vseh ostalih rudarjev predvojne Avstrije. Zato so pa bili revirji Trbov. premog. družbe tudi vedno takozvani »Taubenschlag«. To je razvidno iz velike fluktuacije, katero posebno jasno kaže pokojninsko zavarovanje rudarjev. Hitro naraščanje prebivalstva Slovenije in s tem v zvezi nevporedno razvijajoča se ostala industrija in obrt, je privedlo družbi vedno ogromen dotok svežih delovnih sil, ki so pa, kakor hitro so se privadili nekoliko jamskega dela, odšli za boljšim zaslužkom na Zgor. Štajersko, Nemčijo, Belgijo, Holandsko in Ameriko.

To gibanje se je vršilo tudi po prevratu, do predzadnjega, ko je tudi Francija ustavila vsako priseljivanje naših rudarjev, tako da je danes vsaka fluktuacija rudarjev nemogoča. Trboveljska družba se je uživala v to stanje in pritiskala na nižino plače, kar se je dalo. Da bi zgubila na delovnih silah, se ji ni bilo treba bati, ker je bil dotok novih svežih sil, kakor smo zgoraj omenili, dovolj velik. Nasprotno pa delavstvo, že po svoji mentaliteti neborbeno in organizacijsko nedostopno, ni imelo smisla, uveljaviti si svojo eksistenčno sposobnost na domačih tleh ter se je rajši izselilo v inozemstvo in tam delalo za višje mezde, izvojevane od domačega delavstva.

Takšno je bilo stanje tudi po prevratu. Naši rudarji, nezreli za stvarno tarifno politiko potom močne strokovne organizacije, so kmalu podlegli raznim političnim hujšakcem, šli v razne pustolovščine, pri katerih so navadno podlegli. Družba se je s tem samo okoristila in delavstvo ni nikdar moglo dvigniti svojih plač z višino draginje. Po znanem Štefanoviću vodeno mezdno gibanje v letu 1922 je ustvarilo podlago eksistenčnega minimuma za rudarje, potom katerega ne more priti rudar nikdar do svoje

eksistenčne plače, pa čeprav je v pogodbi stala določba, v slučaju da se draginja za 5% dvigne ali pade, se imajo plače temu primerno urediti.

Kako pomanjkljiv je bil ta eksistenčni minimum, je razvidno iz tega, da se je že v letu 1923 z ozirom na rapiden porast draginje pokazala potreba po novem meznem gibanju. Žal takratna zaslepljenost rudarjev po brezvestnih hujšakcih je pripomogla družbi, da je zlomila ogromno odpornost devetdesetdeske stavke rudarjev ter s tem postala popolna gospodarica položaja. S tem polomom je nastalo takozvano brezpogodbno stanje, katero je trajalo do uveljavljenja sedanje kolektivne pogodbe.

Kakšno gospodarsko škodo so rudarji pri tem utrpeli, ne bomo razpravljali na tem mestu, ker to vedo prizadeti rudarji sami najbolje. Ali družbi še vse to ni bilo dovolj! Ona je hotela obstoječi položaj izrabiti do skrajnosti. Tako je ob izvedbi racionalizacije dela v letu 1926 z ukazom regulirala na novo plače rudarjem z odpravo draginskih doklad in nabavnega prispevka. Vsa protigibanja takratno organiziranih rudarjev so bila brezuspešna zaradi preslabe rudarske organizacije. Pa ne samo to, temveč družba je v tem letu tudi reducirala okoli 2700 rudarjev, kateri so se večinoma izselili v Francijo.

V letu 1927 je Zveza rudarjev Jugoslavije zopet započela mezdno gibanje. Vendar družba, dobro poznavajoč neorganiziranost rudarjev, je razpravo z Zvezo kratkoma odklonila, a do pogajanj je vendar došlo po II. skupini Rudarske zadruge. Tudi ta pogajanja so ostala brezuspešna, ker se družba absolutno ni hotela vezati s kakšno pogodbo z delavstvom. Še le v letu 1929 se je na iniciativo Zveze rudarjev Jugoslavije v sporazumu z ostalimi strok. organizacijami posrečilo priti do mezdne razprave. Pri razpravi sami se sicer direktno povišanje plač ni doseglo, vendar se je dobil večji enkratni nabavni prispevek in kar je glavno, uvedla se je kolektivna pogodba, potom katere se urejajo tudi ostali delovni odnošaji med družbo in delavstvom.

To je predzgodovina sedanjega meznega gibanja od strani družbe same. Zakaj pravimo predzgodovina? Zato, ker se družba vedno sklicuje in se bo najbrž tudi to pot na **eksistenčni minimum, ugotovljen v letu 1922 in kateri ji je bil za podlago diktata v letu 1926, in na kate-**

rega se bo najbrž sklicevala tudi pri prihodnji mezdni razpravi.

Z ozirom na to izvedeno in predvideno dejstvo izjavljamo **pred vsem v imenu organiziranih rudarjev kakor tudi ostalega delavstva, da obstoječega eksistenčnega minimuma delavstvo ni nikdar priznalo in ga tudi v bodoče ne bo. Zakaj praksa in življenje desetisočev rudarjev in njihovih družin je pokazalo, da je ta eksistenčni minimum, ki je bil rudarskemu delavstvu po njegovi lastni krivdi oktroiran, neodgovarjajoč najprimitivnejšemu preživljanju rudarja in njegove družine, da ne govorimo o teži dela in vrednosti storitve dela rudarjev.**

To smo povedali v splošno, če bi rudarji delali vse šilte. Ali danes se mora globoko vzeti v obzir dejstvo, da pri vsem tem delajo rudarji že poldrugeto leto z reduciranimi šilti in da so se še poleg tega

odtegljali za socialno zavarovanje zelo povišali. Eksistenca rudarjev in njihovih družin je s tem skrajno ogrožena in tako dalje ne more več iti. Zakaj vsako bitje v naravi zahteva svoje za življenje in tako tudi rudar in njegova družina.

Gospodje pri Trboveljski družbi, vi veste in ni potreba, da vam mi pravimo: Delavstvo vaše družbe je s svojimi krvavimi žulji, z zgubo svojega življenja mnogih in zgubo zdravja tisočev, ob solzah preostalih vdov in sirot ustvarilo vam ogromne milijone, ki vam omogočajo piti iz polne čaše življenja, v tem ko postaja dolina črnega diamanta, kjer kopljejo rudarji za vas milijone, dolina prokletstva in smrti.

Zato smatramo za skrajno nemoralo, ako misli družba segati po plačah takrat, ko njeni rudarji javno prosijo miloščino.

Delavski dopusti v drugih državah.

Povsod, kjer so svobodne strokovne organizacije močne, kjer se delavstvo zaveda, da pomeni ne biti strokovno organiziran tisto, kakor biti predan na milost in nemilost podjetniku, povsod tam imajo delavci več pravic.

Kajti vse pravice, ki jih ima delavstvo, niso bile niti dane, niti podarjene, nego priborjene. Organizirano delavstvo jih je moralo priboriti s trdim, dolgotrajnim bojem.

Tako je tudi glede delavskih dopustov. Vprašanje plačanih delavskih dopustov se je pokrenilo po svetovni vojni z vso odločnostjo. In tam, kjer so bile marksistične strokovne organizacije močne in enotne, so bili vidni uspehi. Tako so v nekaterih državah delavski plačani dopusti že zakonito urejeni. In te države so: Brazilija, Letonija, Luksemburg, Finska, Poljska, Avstrija, Rumunija, Rusija in Češkoslovaška.

Vsi zakoni zahtevajo, da, če je delavec gotov čas zaposlen pri istem delodajalcu, potem dobi pravico do dopusta. Ta rok se povečini primerov giblje med 6 meseci in enim letom. V večini držav je dopust čim daljši, čim daljša je zaposlitev pri istem delodajalcu.

Čas nastopa dopusta določa delodajalec. Nekateri zakoni predvidevajo, da se delavci in delodajalci glede določitve nastopa dopusta dogovorijo medsebojno, seveda potom zapnikov. V primeru nesporazuma je možna pritožba na nadzorstveno oblast.

V Romuniji ima delavec po enem letu službe 7 dni, po 3 do 5 let 10 dni, po 5 do 10 let 14 dni in nadalje za vsako leto po en dan, skupaj naj-

več 30 dni dopusta. V Čehoslovaški ima delavec po enem letu 6 dni, po 10 letih 7 dni, po 16 letih 8 dni dopusta. V Rusiji imajo delavci, ki delajo v zdravju škodljivih podjetjih, dvojni dopust. Drugače v drugih tovarnah po 5 in pol mesecih 2 tedna dopusta. V Letoniji po 6 mesecih 2 tedna dopusta. V Avstriji po enoletni zaposlitvi po en teden, po petih letih pa 2 tedna dopusta. Na Poljskem po enem letu 8 dni, po treh letih 15 dni dopusta.

To navajamo kot primer, kako zamore močna strokovna organizacija ustvariti delavstvu boljše pogoje.

RAZGLAS.

Redni občni zbor »Cankarjeve družbe« se bo v smislu sklepa odbora seje z dne 11. maja 1931 vršil v četrtek, dne 11. junija 1931 ob pol 8. uri zvečer v prostorih Strokovne komisije, Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice).

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo: a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika, č) nadzornega odbora.
3. Volitev novega odbora in nadzorstva.
4. Določitev knjig za l. 1931/32.
5. Razno.

Če ob določenih uri ne bo sklicani občni zbor v smislu društvenih pravil sklepčen, se uro pozneje vrši občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih ustanovnikov.

Odbor

»Cankarjeve družbe«.

Zakaj podpiramo časopise,

ki zagovarjajo kapitalistično gospodarstvo.

Zaupnik nam piše: Hote ali ne hote se mora vprašati vsak trezno misleč delavec ali nameščeneec, zakaj v gotovih listih najdeš toliko inseratov? V nekaterih, posebno v delavskih, pa tako malo. Odgovor je lahek. Kakor gotovo bi lahko krilo delavstvo svoje potrebščine v svojih konzumnih prodajalnah, tako da bi polagoma postala konzumna družva odločujoči faktor celo v narodnem gospodarstvu, tako bi tudi delavstvo in nameščenci lahko krili svoje potrebe po informacijah in izobrazbi v delavskem časopisju. Istotako bi tudi lahko priobčevali vse inserate samo v delavskem časopisju. Časopisje, ki brani delavca in nameščence pred brezvestnimi kapitalističnimi izkoriščevalci po mnenju raznih delavcev in nameščencev, ni vredno, da se mu da v slučaju potrebe inserat. Nasprotno pa onim, ki pomagajo javnost pripraviti s kapitalističnim duhom. Vsak, kdor v kapitalističnem listu išče službo, se ženi, želi dopisovanje itd., da tem svojim nasprotnikom zaslužka, na svojega zagovornika pa pozabi. Če bi se delavec in nameščeneec zavedala, da časopisje

lahko ustvarja in preprečuje vojne, podpira in ruši krivičen družabni red, potem bi si gotovo premislila, preden bi podpirala že itak dovolj podprto kapitalistično časopisje. Tudi v drugem smislu se premalo zavedamo svoje naloge. Malokateri delavec ima toliko poguma, da vpraša gostilničarja, kamor zahaja, če ima naročeno »Delavsko Politiko« ali pa kakšen drug delavski časopis, kljub temu, da nosi gostilničarju lepe denarje. Poglejmo druge narode, kako je opremljeno njihovo delavsko časopisje in kamor prideš, v hotel, gostilno ali kavarno, povsod ga najdeš na prvem mestu. Pri nas pa, če je posestnik javnega lokala sploh naročnik delavskega lista, pa leži list kje na oknu ali pa na kakšni omari. Srce boli človeka, ko vidi, kaj imajo drugi in kaj imamo mi. Brigajmo se za razvoj našega časopisja. Naše geslo naj bo: V vsako delavsko hišo »Delavsko Politiko«, »Delavsko Politiko« tudi v vsak lokal, kamor zahaja delavstvo.

V prirodo!

Pomlad je tu! Priroda je ozelene-la, vse brsti in cvete. Mamljivo vabijo zelene livade in precej je delavcev, ki zapuščajo mesto, tovarne, delavnice in zatohla, nezdrava stanovanja ter pohitijo ven v naravo, kjer ni zlo-

be in hinavstva. Veseli hite v naravo, ki je pravkar vstala iz svojega zimskega spanja, da tamkaj prebijajo svoj prosti čas.

In drugi dan? Isti ljudje se vrnejo k vsakdanjemu delu v zakajene delavnice, kjer ni solnca in ne svežega zraka. Tedaj se spomnijo na one lepe ure, ki so jih prebili v prosti naravi in olajšano jim je delo, njim, ki so sami postali del stroja v službi kapitalizma.

Mnogo jih je, a ne vsi, ki se zavedajo in znajo ceniti krasoto narave, ki po enem tednu naporenega dela pohitijo v nedeljo v njen prijazni objem. Svoje telo izpostavijo solncu in zraku, ki ga krepita in usposabljata za boj za vsakdanji kruh. Narava jih uči gledati, misliti in razumevati ter jim oplemenjuje dušo.

Po enodnevnem bivanju v naravi ponese s seboj domov najlepše spomine in nova spoznanja. Zdravi so in krepki, njihova lica so ožgana od solnca in močno se razlikujejo od blelih, izpitih in bolnih obrazov svojih tovarišev.

Kadar se vrne delavec s svojega izleta v svoje stanovanje, majhno, tesno in nezdravo, vidi svoje tovariše, kako razsipavajo svoj težko prisluženi denar za alkohol, nikočin in druga mamila, katerih posledice so boleznin in gorje, ki tlači današnje delavstvo.

Ali naj to žalostno stanje še dalje traja? Mi smo za to, da pokažemo delavcu **pravo pot**, po kateri naj gre. Naša naloga in naš cilj je ta, da delavca dvignemo, da bo tudi on socialna bitje in koristen član svojega razreda.

Danes že po vsem svetu razširjeno društvo »Priatelj Prirode« si je dalo nalogo, da delavca in njegovo rodbino povede na pravo pot.

Sodružica, sodrug, delavec, nameščeneec, delavka! Ne premišljaj dolgo, ampak odloči se in pristopi društvu »Priatelj Prirode«, pohiti z njimi na zelene livade, v gozde, na prijazne griče, na strma pobočja, na gorske grebene. Pohiti z njimi v pravo naravo, da postaneš čil in krepak, zdravih misli, bojevnik za boljšo bodočnost proletarijata!

Vsi zavedni delavci morajo biti strokovno organizirani.

